

Tadeusz Czwałga

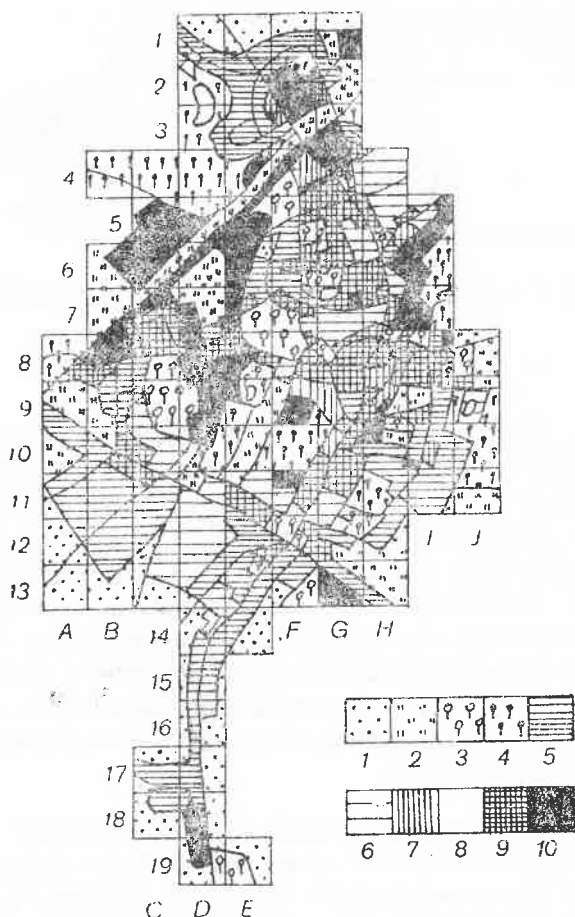
**AWIFAUNA LĘGOWA MIASTA SULECHOWA
W LATACH 1988-89**

BREEDING BIRDS OF THE TOWN OF SULECHÓW IN 1988-89

Wstęp. Praca niniejsza powstała w ramach szerszego programu badań awifauny lęgowej miast Ziemi Lubuskiej prowadzonego od roku 1988 przez Lubuski Klub Przyrodników. Sulechów jest jednym z trzech miast, w których w latach 1988-90 prowadzono szczegółowe badania inwentaryzacyjne mające na celu określenie składu gatunkowego i liczebności populacji wszystkich zasiedlających miasto gatunków i zebrania materiału wyjściowego do badań o charakterze monitoringu. Opracowania awifauny lęgowej dwóch pozostałych miast — Świebodzina i Gorzowa ukazały się już również drukiem (Jermaczek et al 1990, 1992).

Opis terenu i metody badań. Miasto Sulechów położone jest w północno-wschodniej części województwa zielonogórskiego na południowo-wschodnim krańcu Wysoczyzny Lubuskiej, ok. 6 km na północ od rzeki Odry. Liczba jego mieszkańców w 1990 r. wynosiła ok. 17 tys. osób.

Badaniami objęto miasto w granicach jego zabudowy; nie pokrywały się one z granicami administracyjnymi. Pominięto zatem np. większe kompleksy ogrodów działkowych przylegających do miasta z zewnątrz, nie kontrolowano też, ze względu na trudności ze wstępem, terenu miejscowego garnizonu wraz z osiedlem wojskowym położonych w północno-wschodniej części Sulechowa (ok. 3,5% powierzchni miasta). Zbadana po-

Ryc. 1. Plan Sulechowa z zaznaczeniem rozmieszczenia poszczególnych typów wyróżnionych środowisk: 1 — pola, 2 — łąki, 3 — zadrzewienia, 4 — ogródki działkowe, 5 — zabudowa willowa, 6 — osiedla mieszkaniowe do 20 lat, 7 — osiedla mieszkaniowe ponad 20 lat, 8 — zbiorniki wodne, 9 — zabudowa ulicowa, 10 — zabudowa przemysłowa.

Fig. 1. The town of Sulechów — distribution of particular habitat types: 1 — fields, 2 — meadows, 3 — woodland, 4 — allotments, 5 — villa areas, 6 — housing estates below 20 years old, 7 — housing estates over 20 years old, 8 — waters, 9 — built up areas of street type, 10 — industrial areas.

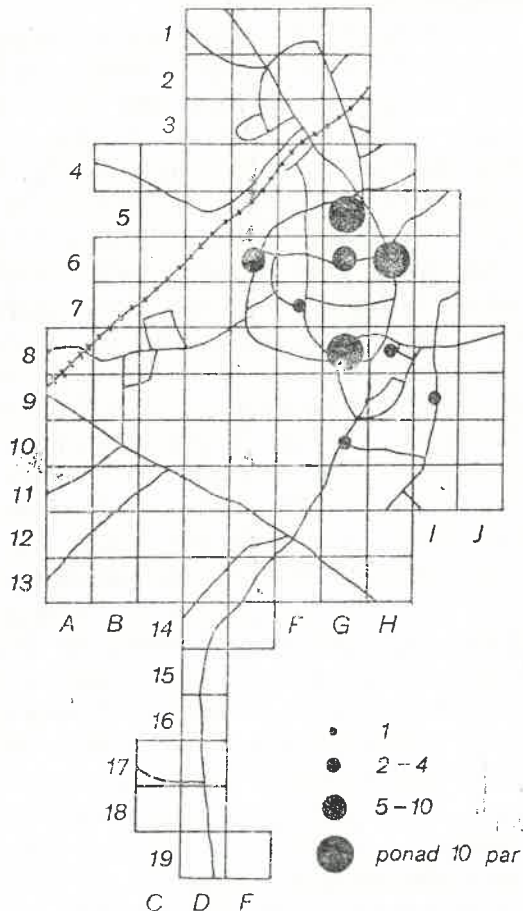
wierzchnia to 416 ha podzielone na 106 kwadratów o wymiarach 200 x 200 m. W mieście wyróżniono 10 charakterystycz-

nych środowisk wykorzystując klasyfikację zastosowaną w opracowaniu awifauny Świebodzina (D. Jermaczek et. al. 1990). Udział procentowy poszczególnych środowisk przedstawiał się następująco: pola (11%), łąki (10,5%), zbiorniki wodne (0,25%), zadrzewienia (6,5%), ogrody działkowe (10,5%), zabudowa willowa (21,5%), osiedla mieszkaniowe do 20 lat (9,5%), osiedla mieszkaniowe ponad 20 lat (2,25%), zabudowa ulicowa (12,5%), zabudowa przemysłowa (15,5%) (ryc. 1).

Badania prowadzono metodą atlasową polegającą na zbieraniu jak największej ilości obserwacji ptaków dla każdego ze 106 kwadratów, celem ustalenia ilości par lęgowych poszczególnych gatunków w danym kwadracie. W roku 1989 przeprowadzono cztery „główne” kontrole całego miasta. Odbyły się one w następujących terminach: 9 i 15 kwietnia (1 kontrola), 29 i 30 kwietnia (2 kontrola), 20 maja (3 kontrola) i 24 czerwca (4 kontrola). Obserwacje prowadzono od świtu do około godziny 13.00. Ponadto większość kwadratów kontrolowano dodatkowo w innych terminach, szczególną uwagę zwracając wówczas na gatunki rzadkie i trudne do wykrycia. W stosunku do poszczególnych gatunków stosowano różne metody pozwalające na ustalenie liczby par, i tak np. dla większości ptaków śpiewających np. szpak, kopciuszek, kulczyk, zięba, sikory, pokrzewki) podstawą do ustalenia liczby par było notowanie odzywających się głosem godowym samców pozwalające na określenie liczby terytoriów lęgowych. W przypadku oknówki i sroki podstawą była ilość stwierdzonych gniazd. Za liczbę par jeryzka przyjęto ilość ptaków krążących nad koloniami lęgowymi w okresie wysiadywania jaj, głównie rano i wieczorem, starano się też policzyć ilość gniazd we wnękach budynków obserwując ptaki wlatujące z pokarmem. Liczbę par kawki określono licząc ptaki „czuwające” wcześniej rano przy otworach kominiowych, w których znajdowały się gniazda. Dodatkowe kontrole prowadzone wieczorem pozwoliły na wykrycie gatunków bardziej aktywnych głosowo o zmierzchu jak np. kosa i słowika rdzawego. W celu wykrycia lęgowych gatunków sów przeprowadzono kilka nocnych kontroli połączonych z wykorzystaniem

stymulacji głosowej. W przypadku kilku rzadszych gatunków jak płomykówka, sowa uszata, kokoszka wodna i świerszczak, których nie stwierdzono w latach 1988-89, wykorzystano dane o ich występowaniu pochodzące z kilku lat poprzednich, bądź też z lat późniejszych (1990, 1991).

W 1988 r. przeprowadzono ilościowe badania liczebności par poszczególnych gatunków na powierzchni „Centrum” obejmu-

Ryc. 2. Rozmieszczenie gołębia miejskiego *Columba livia domestica*.
Fig. 2. Distribution of *Columba livia domestica*.

jącej śródmieście (kw. 8G, 8H, 9G, 9H) posługując się kombinowaną metodą kartograficzną (Tomiałojć 1980). Powierzchnia ta obejmowała 10 ha w centrum miasta z przeważającą tu starą zabudową ulicową (ok. 60% powierzchni), osiedlami mieszkaniowymi ponad 20 lat (ok. 20%), osiedlami mieszkaniowymi do 20 lat (12%), zabudową przemysłową (4%) i terenami zieleni miejskiej z luźnymi zadrzewieniami (4%).

Przegląd gatunków

Pustułka *Falco tinnunculus* — 1 para gnieździła się na wieży kościoła farnego (8G).

Kokoszka wodna *Gallinula chloropus* — 1 parę stwierdzono w roku 1990 na stawie przy ul. Odrzańskiej (14D).

Gołąb miejski *Columba livia domestica* — 85—100 par (ryc. 2). Gatunek związany ze zwartą zabudową miejską, gniazdujący głównie na wieżach kościelnych i opuszczonych strychach. Najliczniejszą kolonię lęgową liczącą 40 par stwierdzono na wieży kościoła farnego (8G). Zagęszczenie tego gatunku na powierzchni „Centrum” wynosiło 40 p/10 ha.

Grzywacz *Columba palumbus* — 35—40 par. Gnieździł się głównie w większych zadrzewieniach, gdzie był jednym z dominujących gatunków, rzadziej występował w alejach przydrożnych i na pojedynczych drzewach. (Ryc. 3).

Sierpówka *Streptopelia decaocto* — 150—180 par. Występowała dość równomiernie na terenie całego miasta z wyjątkiem kilku nowych osiedli, gdzie nie było jej prawie wcale. Najliczniejsza w śródmieściu oraz w parku przy Liceum Pedagogicznym (11F, 12F), który obfitował w stare, okazałe drzewa. Zagęszczenie na powierzchni „Centrum” — 12 p/10 ha (ryc. 4).

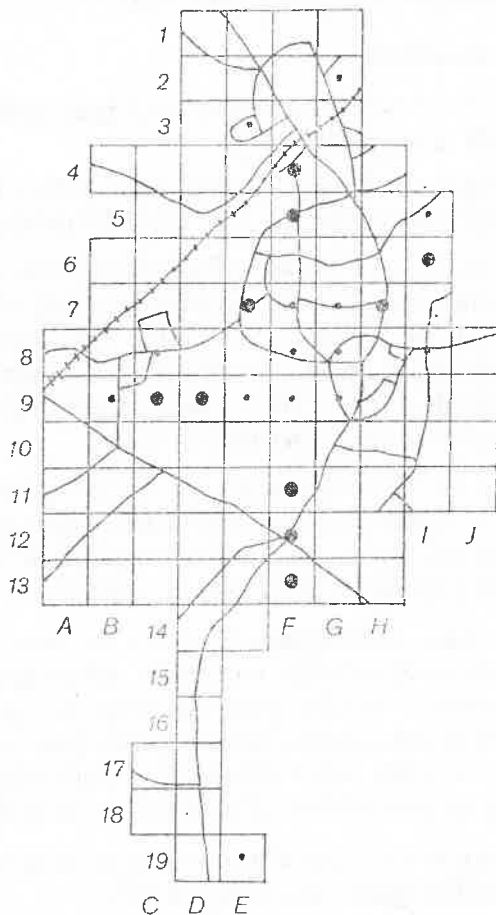
Płomykówka *Tyto alba* — w roku 1990 1 para gnieździła się w okolicy parku im. Nowotki (8F).

Puszczyk *Strix aluco* — 1 parę stwierdzono w parku przy ul. Polnej (13F).

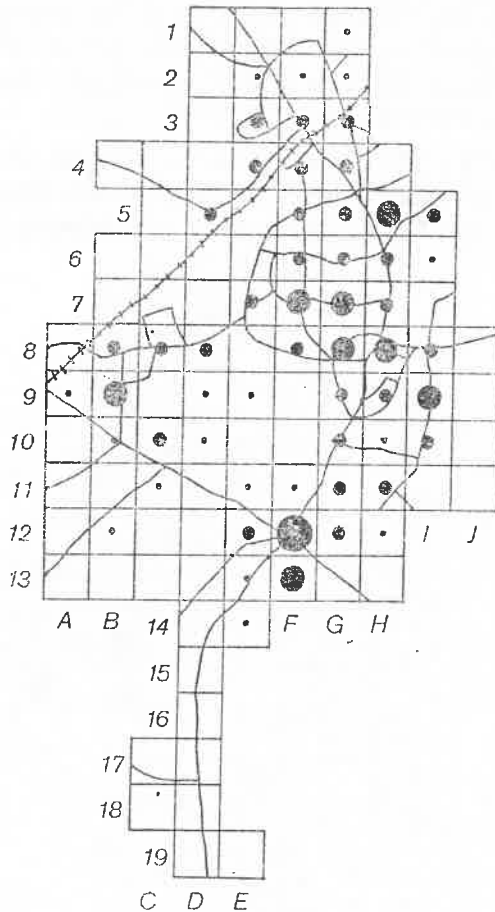
Sowa uszata *Asio otus* — 31 maja 1986 r. słyszano zaniepokojonego ptaka w kwadracie 9H.

Kukułka *Cuculus canorus* — 3 pary stwierdzono na obrzeżach miasta (7B, 9E, 13F).

Dzięcioł duży *Dendrocopos major* — 1 para w parku przy cmentarzu (8C).

Ryc. 3. Rozmieszczenie grzywacza *Columba palumbus*.
Fig. 3. Distribution of *Columba palumbus*.

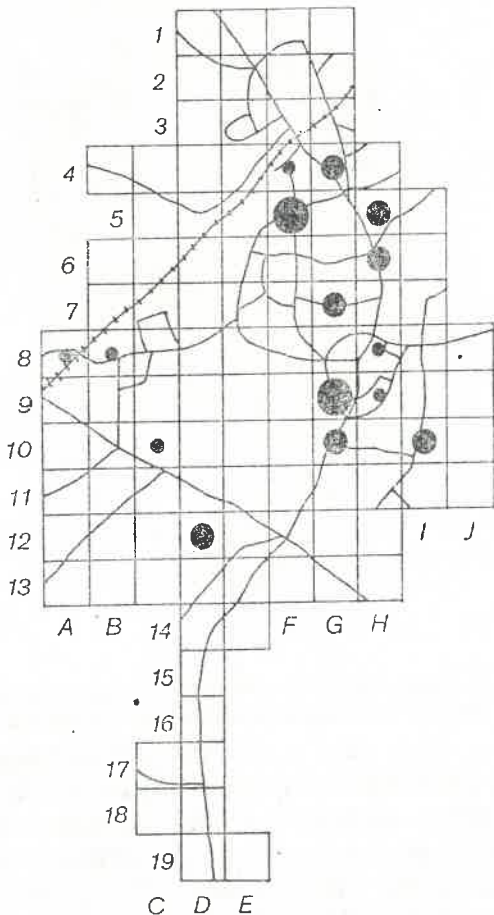
Ryc. 4. Rozmieszczenie sierpówki *Streptopelia decaocto*.

Fig. 4. Distribution of *Streptopelia decaocto*.

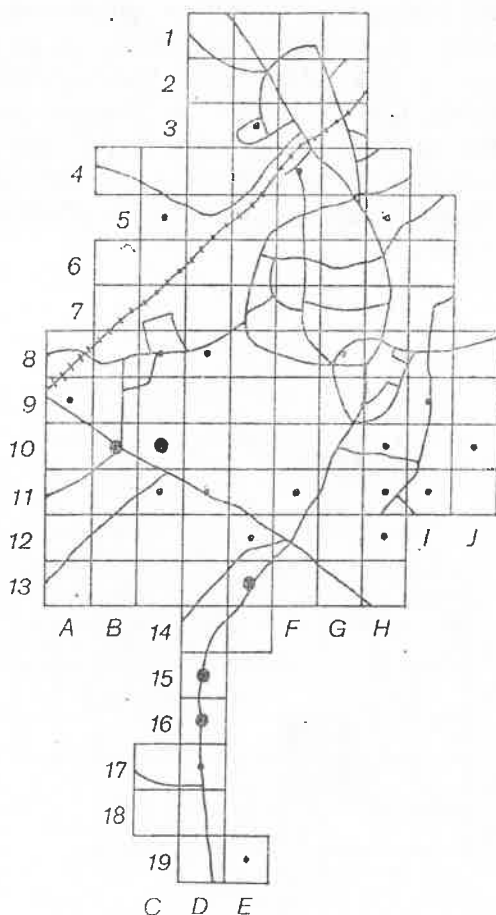
Jerzyk *Apus apus* — 80—100 par. Gnieździł się zarówno w nowych, jak i starszych (przedwojennych) budynkach, wyraźnie preferując budynki wysokie. Występował zazwyczaj w koloniach liczących po 5—10 par. Największe skupienie ok. 20 par stwierdzono na osiedlu 5-kondygnacyjnych bloków mieszkalnych przy ul. Okrężnej (9G). Na powierzchni „Centrum” zagęszczenie wynosiło 6 p/10 ha (ryc. 5).

Dymówka *Hirundo rustica* — 30 par gnieździło się głównie na obrzeżach miasta, w zabudowie jednorodzinnej o wiejskim charakterze. W roku 1990 — 1 para gniazdowała w starej zabudowie w centrum miasta (ryc. 6).

Oknówka *Delichon urbica* — 330 par. Po wróblu najliczniejszy gatunek lęgowy. Z rozmieszczenia oknówki na terenie miasta wynika, że najbardziej preferowała nowe osiedla

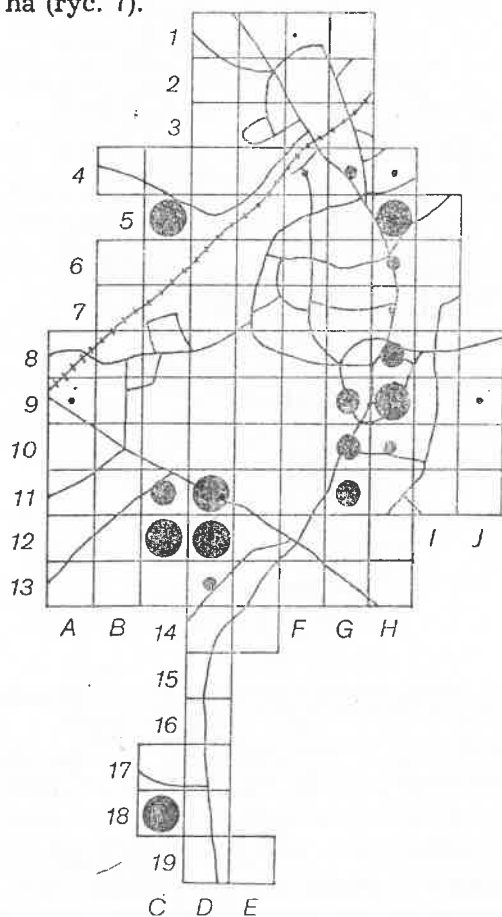
Ryc. 5. Rozmieszczenie jerzyka *Apus apus*.
Fig. 5. Distribution of *Apus apus*.

Ryc. 6. Rozmieszczenie dymówki *Hirundo rustica*.
 Fig. 6. Distribution of *Hirundo rustica*.

bloków mieszkalnych, w których budowa ścian zewnętrznych umożliwiła założenie gniazda (np. pod balkonami). Wyraźnie unikała terenów o zwartej zabudowie, liczniej występując tam, gdzie budynki graniczyły z większą otwartą przestrzenią, jak np. na sąsiadującym z polami osiedlu 35-lecia (12C, 12D, 13D), na którym stwierdzono gniazdowanie 93 par. Największa kolonia oknówek, licząca 72 pary założona została na zewnątrz bu-

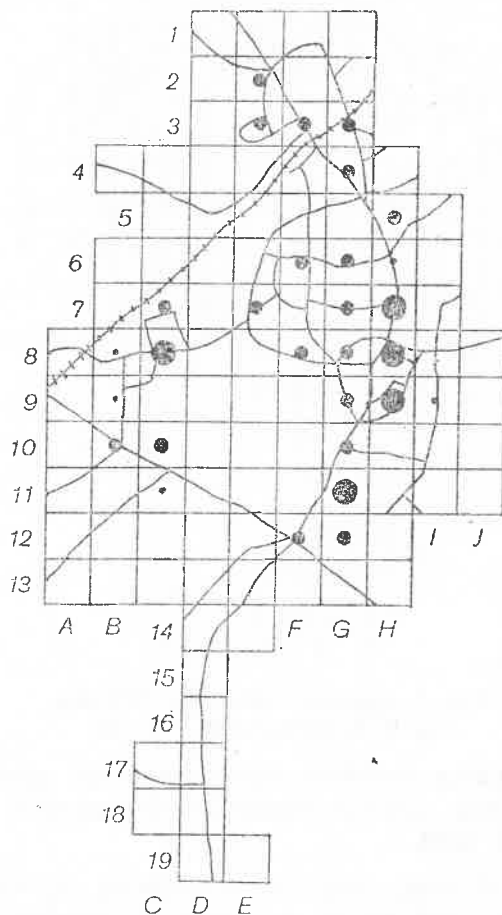
dynku „Zajazdu Podgrodzie” (18C) na południowym krańcu miasta. W kwadratach, w których gnieździło się do 20 par występowało 66 par, tj. 20% ogólnej liczby gnieźdzących się w Su-lechowie oknówek. Dla kwadratów, w których gnieździło się od 21 do 40 par, od 41 do 60 par i powyżej 60 par wartości te wynosiły odpowiednio 82 pary (24,9%), 110 par (33,3%) i 72 pary (21,8%). Zagęszczenie na powierzchni „Centrum” wynosiło 53 p/10 ha (ryc. 7).

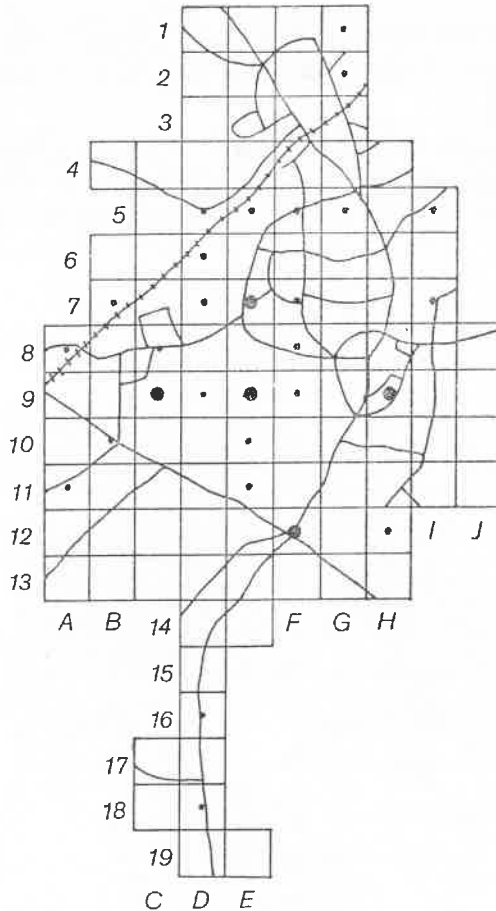
Ryc. 7. Rozmieszczenie oknówki *Delichon urbica*.
Fig. 7. Distribution of *Delichon urbica*.

Brzegówka *Riparia riparia* — 1 para założyła lęg w skarpie wykopu na placu budowy domków 1-rodzinnych w kwadracie 12B.

Skowronek *Alauda arvensis* — 3 pary gniazdowały na obrzeżach miasta, z czego 2 pary na polach (11A, 13C) i 1 para na terenie placu budowy domów jednorodzinnych (11B).

Ryc. 8. Rozmieszczenie kawki *Corvus monedula*.
 Fig. 8. Distribution of *Corvus monedula*.

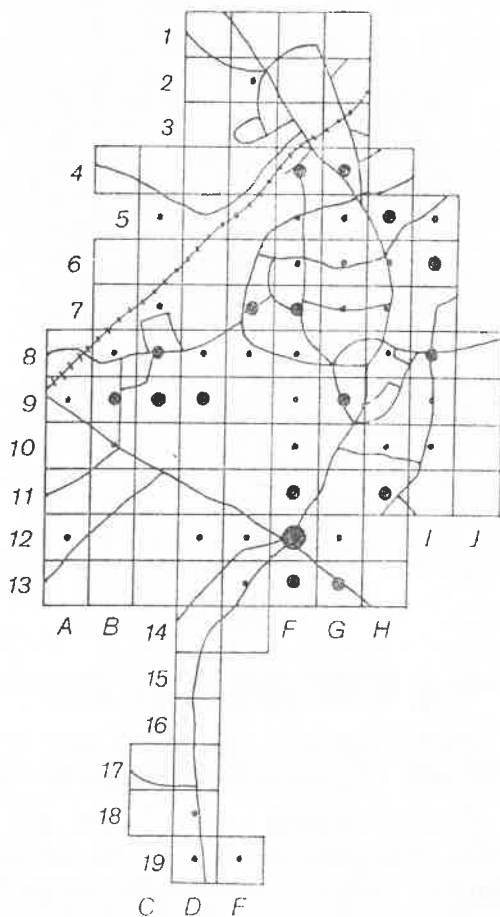
Ryc. 9. Rozmieszczenie sroki *Pica pica*.
 Fig. 9. Distribution of *Pica pica*.

Dzierlatka *Galerida cristata* — 6 par gniazdowało na na terenie placu budowy domów jednorodzinnych (10D, 10E, 10J, 12A, 12C, 18D).

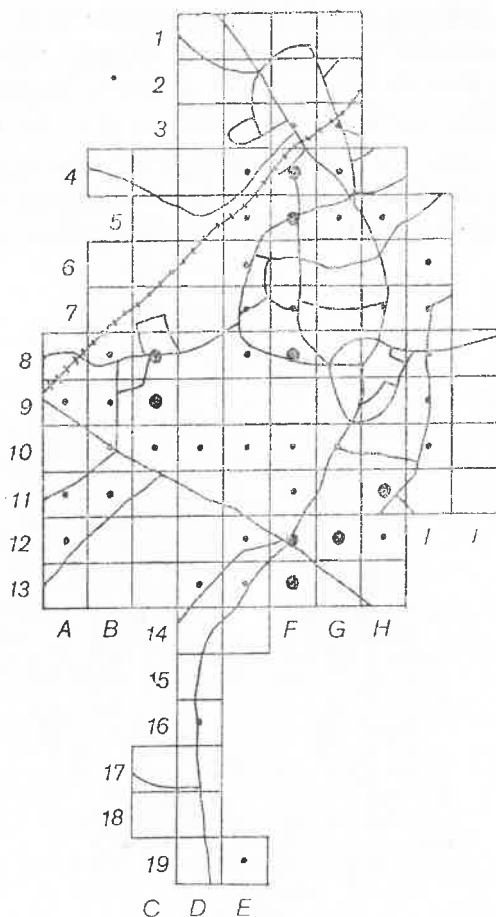
Kawka *Corvus monedula* — około 90 par. Gatunek ściśle związany z budynkami posiadającymi kominy, w których większość par budowała gniazda. Nieliczne pary zakładały

gniazda w rozmaitych wnękach budynków, a w jednym przypadku stwierdzono gniazdowanie w dziupli dębu na terenie parku przy Liceum Pedagogicznym (12F). Zagęszczenie kawki na powierzchni „Centrum” wynosiło 14 p/10 ha. (Ryc. 8).

Sroka *Pica pica* — 35 par (ryc. 9). Warunkiem występowania sroki była obecność choćby pojedynczych, wysokich drzew umożliwiających założenie niedostępnego gniazda.

Ryc. 10. Rozmieszczenie szpaka *Sturnus vulgaris*.
Fig. 10. Distribution of *Sturnus vulgaris*.

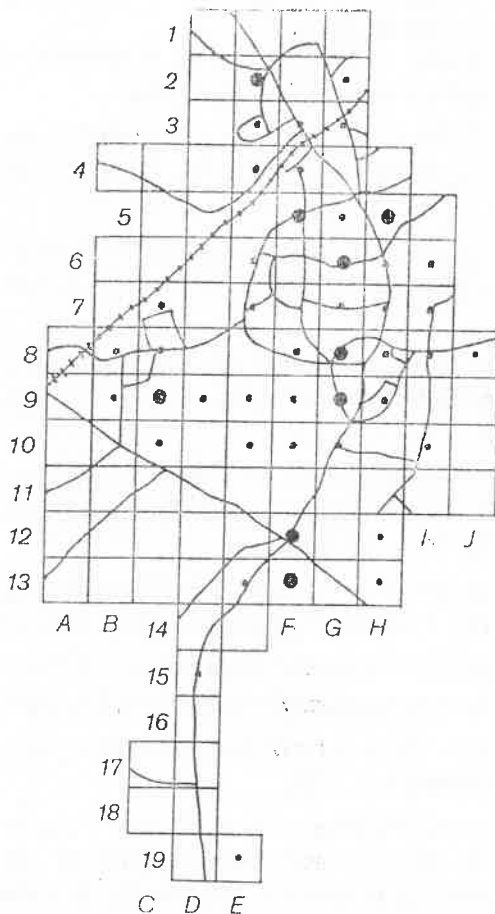
Ryc. 11. Rozmieszczenie bogatki *Parus major*.
 Fig. 11. Distribution of *Parus major*.

Wilga *Oriolus oriolus* — 3 pary. 2 pary w parku przy cmentarzu (9C, 9D) i 1 para w zadrzewieniu w kwadracie 12H.

Szpak *Sturnus vulgaris* — 65—75 par (ryc. 10). Występował wszędzie tam gdzie znajdowały się dziuplaste drzewa, głównie w parkach i alejach wzdłuż ulic miasta. Najwięcej, 15 par gniazdowało w parku przy Liceum Pedagogicznym (11F, 12F). Pojedyncze pary gnieździły się we wnękach w ścianach

budynków. Zagęszczenie na powierzchni „Centrum” wynosiło 2 pary/10 ha.

Bogatka *Parus major* — 45—55 par (ryc. 11). Gniazdowała przede wszystkim w większych zadrzewieniach, nierzadko jednak spotykano gniazda w miejscach mniej typowych, np. we wnętrzu przydrożnych słupków.

Ryc. 12. Rozmieszczenie modraszki *Parus caeruleus*.
Fig. 12. Distribution of *Parus caeruleus*.

Modraszka *Parus caeruleus* — 50—60 par (ryc. 12). Warunkiem występowania tego gatunku była obecność dziuplastych drzew, choćby pojedynczych, nawet w najbardziej ruchliwych miejscach śródmieścia. Na powierzchni „Centrum” gniazdowała w zagęszczeniu 2 par/10 ha.

Sikora uboga *Parus palustris* — 1 para gniazdowała w parku przy ul. Polnej (13F).

Sikora czarnogłowa *Parus montanus* — 1 para gniazdowała w parku przy ul. Polnej (13F).

Ko walik *Sitta europaea* — 13 par gniazdowało w parkach i większych zadrzewieniach (4F, 5F, 6G, 6I, 8C, 8I, 9C, 10E, 11F, 12F, 13F, 13G).

Pełzacz leśny *Certhia familiaris* — 2 pary lęgowe, po jednej w parku przy ul. Polnej (13F) i przy Liceum Pedagogicznym (12F).

Pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* — 14 par w różnego typu zadrzewieniach (4F, 6G, 7I, 8C, 9I, 12F, 12H, 13F, 16D, 19E).

Kwiczol *Turdus pilaris* — 7 par lęgowych; 2 w parku przy cmentarzu (9C), a pozostałe pojedynczo w innych zadrzewieniach (4E, 7G, 7I, 13F, 19E).

Kos *Turdus merula* — 4 pary. Po 2 gniazdowały w zadrzewieniach (6G, 9D) i ogrodach przydomowych (11A, 13C).

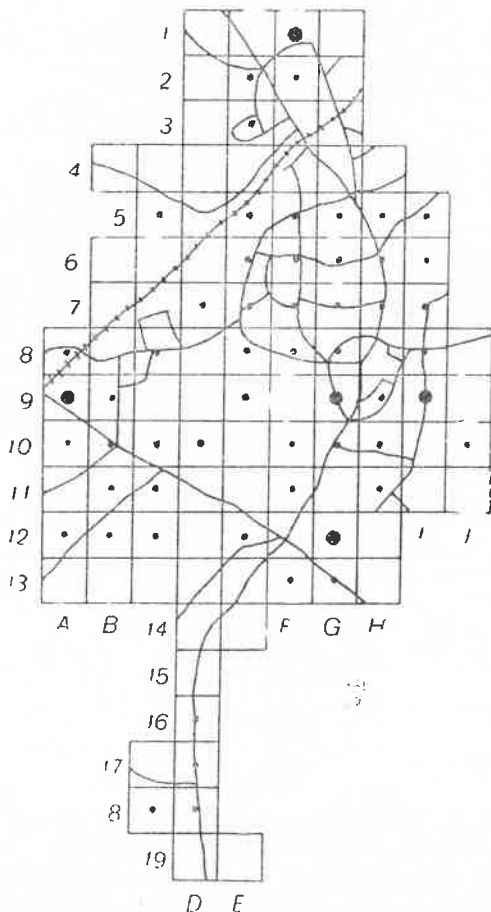
Białorzotka *Oenanthe oenanthe* — 2 pary gnieździły się na placach budów na obrzeżach miasta (12A, 18D).

Pokląskwa *Saxicola rubetra* — 1 para przy rowie melioracyjnym w kwadracie 17D.

Kopciuszek *Phoenicurus ochruros* — około 60 par lęgowych (ryc. 13). Występował równomiernie na terenie całego miasta, za wyjątkiem większych zadrzewień pozbawionych zabudowy. Na powierzchni „Centrum” gniazdował w zagęszczeniu 2,5 par/10 ha.

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* — gniazdowało 5 par, przeważnie w niewielkich prześwietlonych kępach starych drzew (3E, 5D, 11F, 12E, 13E).

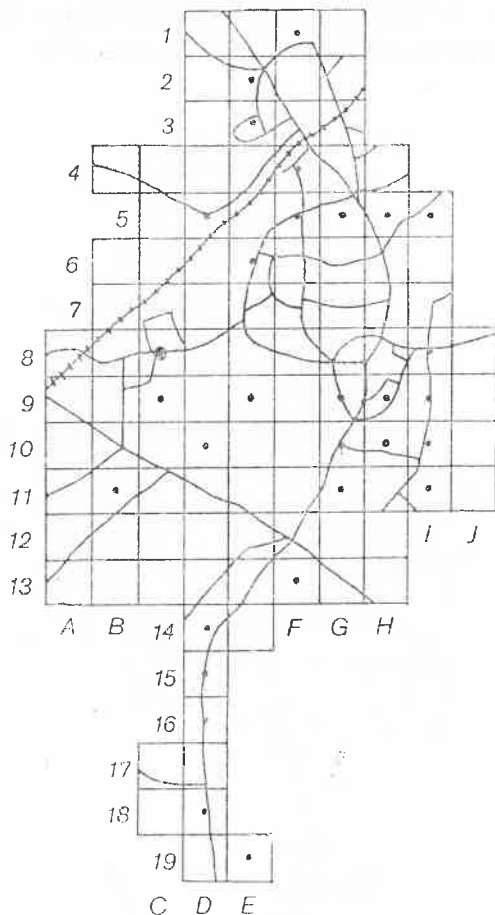
Słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* — 9—10 par gniazdowało w zadrzewieniach z dobrze wykształconą warstwą krzewów (1G, 4E, 4F, 8C, 9C, 9D, 9E, 13F, 19E).

Ryc. 13. Rozmieszczenie kopuciuszka *Phoenicurus ochruros*.
Fig. 13. Distribution of *Phoenicurus ochruros*.

Rudzik *Erithacus rubecula* — 1 para gniazdowała w parku przy dworcu PKP (5F).

Świerszczak *Locustella naevia* — w roku 1991 — 1 para gniazdowała na podmokłej łące z kępami młodych olch (9E).

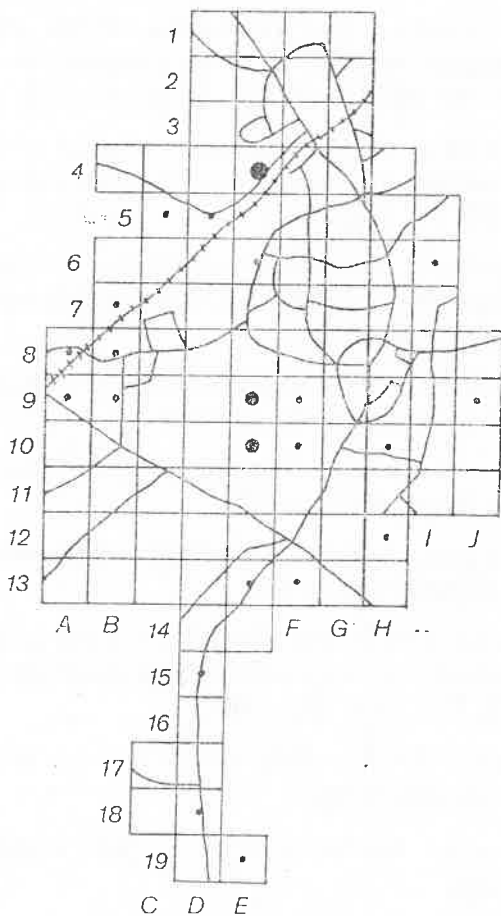

Ryc. 14. Rozmieszczenie piegży *Sylvia curruca*.
Fig. 14. Distribution of *Sylvia curruca*.

Łozówka *Acrocephalus palustris* — 12 par lęgowych w kępach roślinności nad stawami i rowami melioracyjnymi (4E, 6D, 9A, 9E, 10D, 10E, 10I, 11A, 13E, 13F, 19E).

Zaganiacz *Hippolais icterina* — spośród 5 par, 3 gniazdowały w parku przy cmentarzu (8C, 9C), a po 1 w zadrzewieniach w kwadratach 12G i 13F.

Pokrzewka ogrodowa *Sylvia borin* — 7—8 par lęgowych w zadrzewieniach z dobrze wykształconym piętnem krzewów (4E, 6G, 6I, 8F, 12H, 13F, 19E).

Ryc. 15. Rozmieszczenie cierniówki *Sylvia communis*.
Fig. 15. Distribution of *Sylvia communis*.

Pięgża *Sylvia curruca* — 30—35 par, przede wszystkim na obrzeżach miasta, ale także w centrum (ryc. 14).

Cierniówka *Sylvia communis* — 25—30 par. Gniazdowała przeważnie na obrzeżach, najczęściej w obrębie ogródków działkowych, w większym stopniu niż pięgża unikając centrum (ryc. 15).

Pokrzewka czarnołbista *Sylvia atricapilla* — 13 par stwierdzono w różnych zadrzewieniach na terenie całego miasta (4F, 5E, 6G, 7E, 7F, 8C, 8F, 9C, 9I, 10H, 12F, 13F, 19E).

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita* — 8 par gniazdowało w obfitujących w podszyt, wilgotnych zadrzewieniach (6H, 6I, 7I, 8C, 9D, 9F, 13F, 19E).

Piecuszek *Phylloscopus trochilus* — 4 pary stwierdzono w parkach oraz zadrzewieniach na terenie ogrodów działkowych (8C, 13F, 10I, 10J).

Świstunka *Phylloscopus sibilatrix* — 4 pary w zadrzewieniach w kwadratach 4F, 4G i 11F.

Muchołówka szara *Muscicapa striata* — 1 para w parku przy Domu Kultury (7I).

Świergotek łąkowy *Anthus pratensis* — 2 pary na łąkach na obrzeżach (7I, 13C).

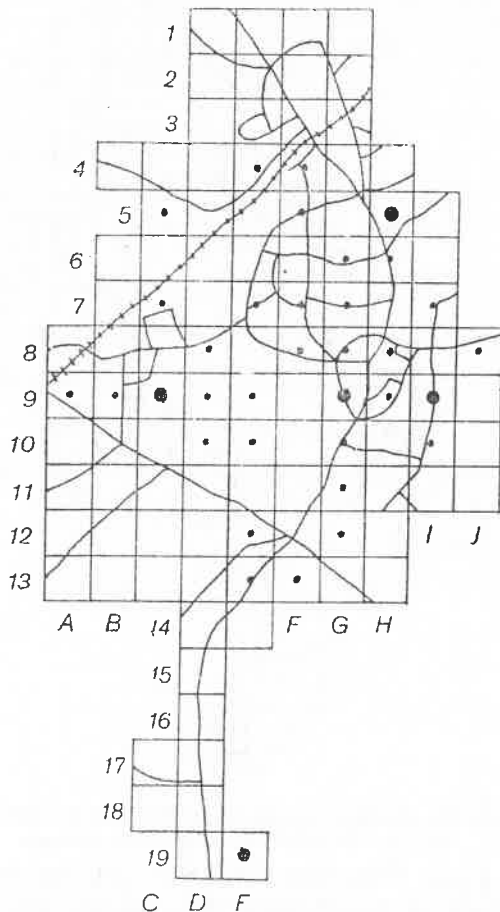
Pliszka siwa *Motacilla alba* — 9 par gniazdowało głównie na terenach o niskiej, zbliżonej do wiejskiej zabudowie (5D, 6I, 8F, 10B, 10D, 11C, 15D, 19E).

Pliszka żółta *Motacilla flava* — 1 para gniazdowała na polu w kwadracie 13E.

Gąsiorek *Lanius collurio* — 1 para w zakrzewieniach w kwadracie 9E.

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* — 1 para na terenie parku przy cmentarzu (9C).

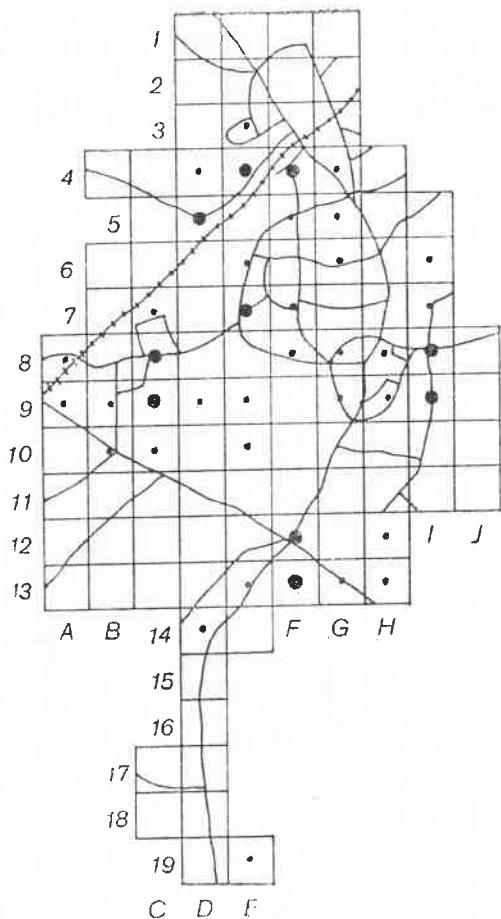
Dzwoniec *Carduelis chloris* — 40 par lęgowych w zadrzewieniach na terenie całego miasta. Na powierzchni „Centrum” gniazdował w zagęszczeniu 2 par/10 ha (ryc. 16).

Ryc. 16. Rozmieszczenie dzwońca *Carduelis chloris*.

Fig. 16. Distribution of *Carduelis chloris*.

Kulczyk *Serinus serinus* — 45—55 par (ryc. 17). Wyraźnie preferował stare aleje lipowe oraz te zadrzewienia, w których stare drzewa rosły w luźnym zwarciu. Zagęszczenie na powierzchni „Centrum” wynosiło 2 pary/10 ha.

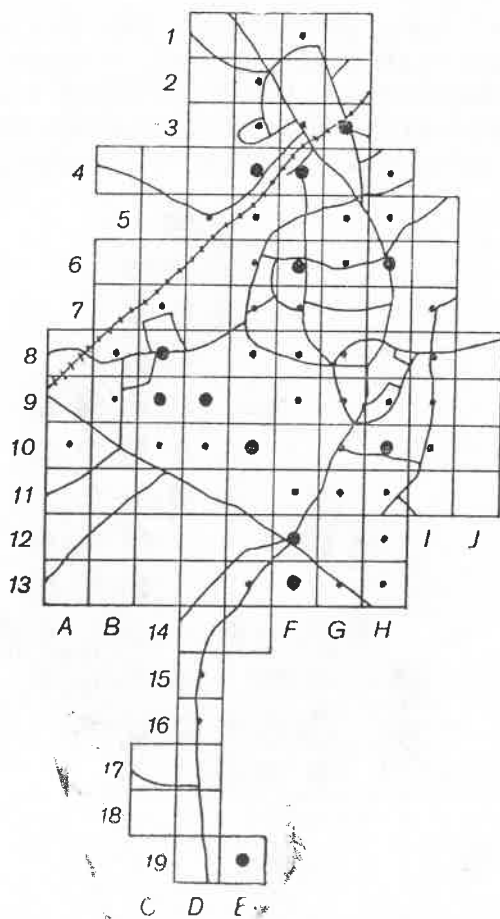
Ryc. 17. Rozmieszczenie kulczyka *Serinus serinus*.
 Fig. 17. Distribution of *Serinus serinus*.

Szczygieł *Carduelis carduelis* — 9 par gniazdowało w zadrzewieniach w kwadratach 4E, 7H, 9C, 9D, 9I, 12F, 13F, 15D, 19E.

Makolągwa *Acanthis cannabina* — 2 pary stwierdzono w zakrzewieniach w kwadratach 8A i 18C.

Zięba *Fringilla coelebs* — około 70 par (ryc. 18). Wszędzie w większych kępach drzew, najliczniej na terenach o nie-

wielkim udziale zabudowy. Zagęszczenie na powierzchni centrum 2 pary/10 ha.

Ryc. 18. Rozmieszczenie zięby *Fringilla coelebs*.

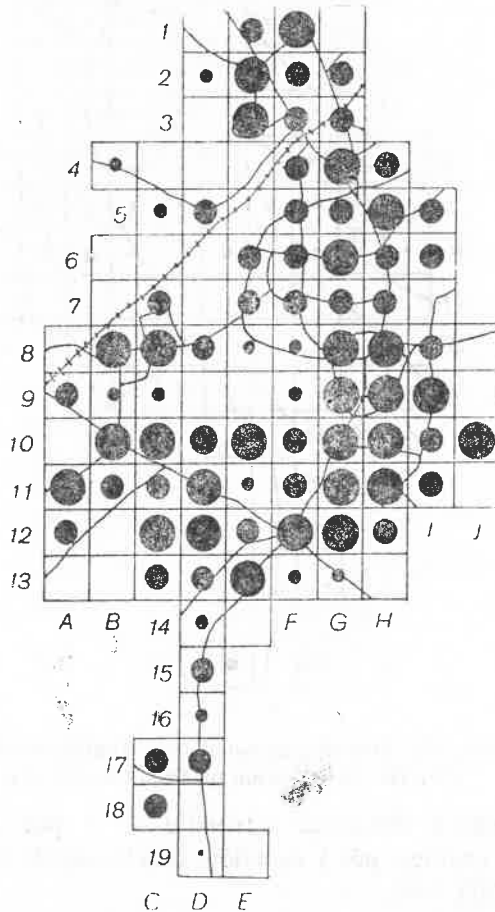
Fig. 18. Distribution of *Fringilla coelebs*.

Trznadel *Emberiza citrinella* — 7 par na obrzeżach miasta, na granicy pól i ogrodów działkowych (10I, 10J, 12H, 13E, 13F, 18D, 19E).

Potrzos *Emberiza schoeniclus* — 6—7 par na podtopio-

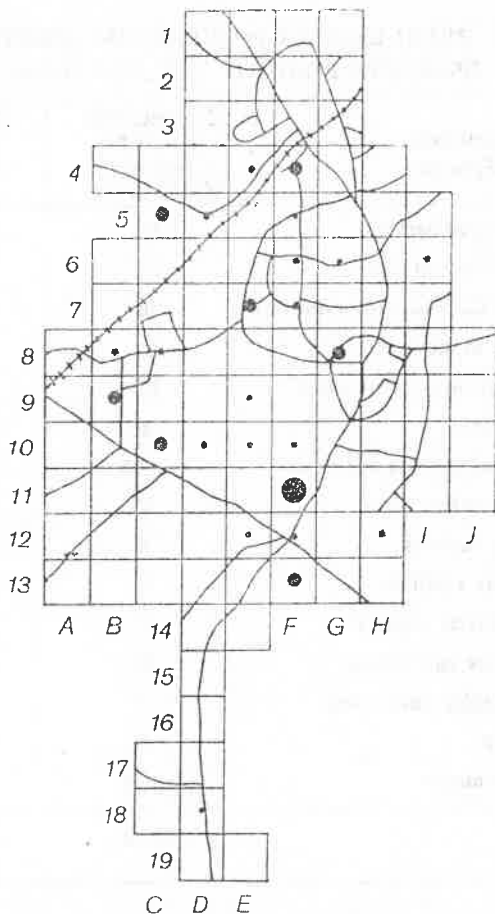
nych fragmentach łąk, przy rowach melioracyjnych i w trzei-
nowiskach w kwadratach 6D, 8A, 8D, 9E, 10J, 16D.

Wróbel *Passer domesticus* — 700—1000 par (ryc. 19).
Zdecydowanie najliczniejszy gatunek, występował w całym
mieście preferując zwartą zabudowę ulicową, a unikając tylko
miejsce pozbawionych jakiegokolwiek zabudowy. Na powierzchni
„Centrum” gniazdował w zagęszczeniu 80 par/10 ha.

Ryc. 19. Rozmieszczenie wróbla *Passer domesticus*.
Fig. 19. Distribution of *Passer domesticus*.

Mazurek *Passer montanus* — około 40 par lęgowych (ryc. 20). W odróżnieniu od wróbla zdecydowanie unikał ruchliwych i gęsto zabudowanych części miasta. Najliczniejszy na terenie o niskiej zabudowie z zadrzewieniami.

Ryc. 20. Rozmieszczenie mazurek *Passer montanus*.
 Fig. 20. Distribution of *Passer montanus*.

Ugrupowanie ptaków centrum miasta. W tab. 1 przedstawiono wyniki szczegółowych ilościowych badań awifauny przeprowadzonych na powierzchni próbnej obejmującej centralną

część miasta. Na powierzchni gniazdowało 15 gatunków ptaków, Do dominantów należały: wróbel, oknówka, gołąb miejski, kawka i sierpówka. Pozostałe 10 gatunków stanowiło zaledwie 10,4% ugrupowania.

Tab. 1. PTAKI LĘGOWE POWIERZCHNI „CENTRUM”
Tab. 1. BREEDING BIRDS OF THE „CENTRUM” PLOT

Gatunek Species	Zagęszczenie par/10 ha Density (pairs/10 ha)	Dominancja (w %) Dominance (%)
Wróbel <i>Passer domesticus</i>	80	35,8
Oknówka <i>Delichon urbica</i>	53	24,0
Gołąb domowy <i>Columba livia domest.</i>	40	18,1
Kawka <i>Corvus monedula</i>	14	6,3
Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	12	5,4
Jerzyk <i>Apus apus</i>	6	2,7
Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	2,5	1,1
Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	2	1,0
Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	2	1,0
Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	2	1,0
Dzwoniec <i>Carduelis chloris</i>	2	1,0
Modraszka <i>Parus caeruleus</i>	2	1,0
Grzywacz <i>Columba palumbus</i>	2	1,0
Sroka <i>Pica pica</i>	1	0,4
Bogatka <i>Parus major</i>	0,5	0,2
Razem Total	221,0	100,0

Podsumowanie. Ogółem w okresie badań na terenie Sulechowa stwierdzono 60 gatunków ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych. Gatunkiem bezwzględnie dominującym był wróbel, do najliczniejszych należały też sierpówka i oknówka, liczebność żadnego z pozostałych gatunków nie przekroczyła

100 par. 27 gatunków reprezentowanych było bardzo nielicznie, przez pojedyncze pary lub populacje nie przekraczające 5 par. Na uwagę zasługuje dość znaczna liczebność gatunków związanych z zadrzewieniami, szpaka, sikor, kowalika, pełzaczy, pokrzewek, świstunek, zięby i innych. Wynika ona ze znacznego udziału stosunkowo rozległych i zwartych kompleksów zadrzewień.

Zagęszczenie ogólne ptaków stwierdzone na pow. „Centrum” jest wielkością przeciętną dla tego typu środowisk (Jermaczek et al 1990, Luniak, Głazewska 1987), w granicach normy mieszczą się również zagęszczenia wszystkich gniazdujących na powierzchni gatunków.

L I T E R A T U R A

- JERMACZEK D., JERMACZEK A., FILIPCZAK K., 1990. Ptaki lęgowe miasta Świebodzina w latach 1998-89. Lub. przegl. przyr., 1, 1: 3—34.
- JERMACZEK A., CZWAŁGA T., JERMACZEK D., NOWAK A., STAŃKO R., SCHNEIDER G., ŻEGLIŃSKI G., 1992. Ptaki lęgowe miasta Gorzowa w roku 1989. Lub. przegl. przyr., 3, 2—3: 41—69.
- LUNIAK M., GŁAŻEWSKA E., 1987. Ptaki terenów zabudowy miejskiej w Polsce — przegląd badań. Not. Orn. 28, 1—4: 3—15.
- TOMIAŁOJC L., 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. Not. Orn., 21, 1—4: 33—61.

THE BREEDING BIRDS OF THE TOWN OF SULECHÓW IN 1988-1989

S u m m a r y

The studied area was the town of Sulechów situated in the NE part of Zielona Góra province, about 6 km north of the Oder river (17,000 inhabitants in 1990). The studied area of 416 ha was divided into 108 squares 200 x 200 m. For each of the squares — the basic area units — it was attempted to evaluate the number of pairs of particular species.

Furthermore, in 1988, in a sample plot comprising 10 ha of the town centre a quantitative evaluation of the abundance of breeding birds by the combined mapping method (Tomiałojć 1980) was carried out (see Tab. 1.).

During two years of observations breeding of 60 species of birds was recorded. The most numerous were: *Passer domesticus* (700—1000 pairs), *Delichon urbica* (330 pairs), *Streptopelia decaocto* (150—180 pairs), *Columba livia* (85—100 pairs), *Apus apus* (80—100 pairs), *Corvus monedula* (90 pairs), *Sturnus vulgaris* (65—75 pairs), *Fringilla coelebs* (70 pairs), *Phoenicurus ochruros* (60 pairs), *Parus coeruleus* (50—60 pairs), *Serinus serinus* (45—55 pairs), and *Parus major* (45—55 pairs).

Adres autora:

ul. Chopina 2/25

68-100 SULECHÓW